Шочмо эл, порылык да чын верч!

Будь★готов

Ямде лий

36-шо (3787) №,
2026 ий **11 сентябрь,**
кугарня

0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш

Школ пакча – поянлык

Кызыт пасу ден пакчалаште эн шокшо тургым озалана. Морко район Шордӱр школышто тунемше-влак Даша Горшкова, Алина ден Михаил Кирилловмыт, Влада Плюшкина (снимкыште) школ пеленысе пакчам шошо годсек эскерат.

2

Катя Сергееван фотожо.

«Пушкин картым» илышыш шынгдарымылан – вич ий! 14 ийым теменат гын, ты пӧлекым тыят нал!

3

Оршанке посёлко гыч Дарья Бадун имне спортым акла да сеҥымашке шуэш.

5

Солыкын тӱрыш-тыжӧ мом шылтыме? Медведево гимназийыште тунемше Тимур Мусин вашешта.

6

Подписке: 2027 ийын икымше пелийжылан газет ден журнал-влаклан подпискым ыштыме тургым тӱҥалын. «Ямде лийлан» ак – 578 теҥгеат 16 ыр (Марий Элыште). Индекс – П4696.

Сеҥышылан – чап

22 август гыч 7 сентябрь марте Волгоград областьыште «Зарница 2.0» всероссийский сарзе-патриотизм шӱлышан модмаш эртаралтын. Тушко Россий, Абхазий да Кечывалвел Осетий гыч 900 утла самырык еҥ ушнен. Марий Элын чапшым Волжск оласе А.С.Пушкин лӱмеш 9-ше номеран школын «Родина» сарзе-патриотизм клубшын участникше-шамыч **(снимкыште)** араленыт.

Ӱдыр-рвезе-влакын чулымлыкышт, вийышт, писылыкышт сеҥымашке шуаш полшеныт. Нуно «Кама» армий радамыште таҥасеныт да военно-тактический модмаште чылаштым ончылтеныт. Иктешлыше кредалмаште кокымшо верым сеҥен налыныт. Комбинироватлыме маршыште сай результатым ончыктеныт.

Тале отрядым да тудын наставникше В.А.Силантьевым ты сеҥымаш дене саламлена. Шочмо элын чын патриотшо лияш тыланена.

Оля МАЙКОВА.

Фотом «ВКонтакте» воткылысе «Движение Первых | Марий Эл» тӱшка гыч налме.

Школ пакча – поянлык

Тӱҥалтышыже – 1-ше лаштыкыште.

Шыже – пӱртӱсын лыпланыме пагытше. Шижынат огына шукто – мландым ош лум леведеш, пӱртӱс шокшо пагыт марте омо тӱняшке кусна. Телым ласкан эртараш сайын ямдылалтман, пашам ыштыман.

Школ пашаеҥ, туныктышо ден тунемше-влакын кажне кушкылым вич тылзе наре шыматен ончымышт поян лектышым пуэн. Йыраҥлаште пареҥге, ковышта, кешыр ден ушмен умен шочыныт. Шукерте огыл уло школ ик еш семын пареҥгым погеналын.

– Школ пелен пакчам кучымо чыла могырымат сай. Йоча-влак пӱртӱс дек шӱмаҥыт, пырляште пашам ышташ тунемыт. Мемнан школ пакчаште шошо годсек йоча йӱк-йӱан йоҥга. Кеҥежым кажне тунемше ик арня дежурствыш коштын: шӱкшудым кӱрын, вӱдым шавен, мландым пушкыдемден. Тыршымаш арам лийын огыл, лектыш куандарыше. Пакчасаска кочмыверыш кая. Тунемше-шамычлан пайдале да витаминлан поян сийым повар-влак ямдылат. Шке кид дене куштымо пакчасаска икмыняр пачаш тамлырак! Тидым йоча-жат, кугыеҥжат умыла, – ойла Морко районысо Шордӱр школ вуйлатыше Евгения Александровна Васильева.

Катя СЕРГЕЕВА.

РОССИЙЫСЕ УВЕР

7-11-ше классланте тунемше-влак «Высшая проба» всероссийский олимпиадыште 26 предмет дене шинчымашыштым 21 сентябрь марте терген кертыт, olymp.hse.ru сайтыш йодмашым колтыман.

Сӱретлаш йӧратеда? Тугеже «Что ты знаешь о России? Что ты знаешь о Пакистане?» тӱнямбал сӱрет конкурс – тыланда. 6-14 ияш ӱдыр-рвезе-влак, пашадам 30 ноябрь марте колтыза. Тӱрыс увер – rgdb.ru сайтыште.

«Идея Фикс» всероссийский хакатон туныктышо ден тунемше-шамычым образований нерген цифровой проектым тӱшкан возаш ӱжеш. Регионысо йыжыҥыш пашам 27 сентябрь марте налыт. Кумданрак – sferum.ru сайтыште.

МАРИЙ ЭЛЫСЕ УВЕР

Волжск олаште Креативный индустрий школым пайремлын почыныт. 60 тунемше куд студийыште ешартыш шинчымашым налын кертеш.

14 ияш деч кугурак ӱдыр-рвезе, ача-ава, доброволец-влак «ДоброЛето – 2026» республикысе фотографий онлайн-конкурсыш ушнен кертыт. Пашам 30 сентябрь марте колтыман. Тичмаш увер – «ВКонтакте» соцкылысе «Волонтеры Марий Эл | Ресурсный центр Добро.рф» тӱшкаште.

«Семья» национальный проект почеш Медведево районысо Силикатный посёлкышто, Руш Кукмарий ялыште, Звенигово районысо Кужмарий селаште кызытсе илышлан келшыше кинозал-влакым почыт.

«Пушкин карт» у йӧным почеш

2021 ий 1 сентябрьыште Россий Президент Владимир Путинын темлымыж почеш «Пушкин карт» программе илышыш шыҥдаралтын. Тений тудлан – вич ий!

Тый 14 ияш улат, паспортым налынат? Тугеже кугыжаныш деч эн шергакан пӧлекым – «Пушкин картым» – налаш жап! Мо тиде тыгай? Марий Эл Республикысе 42 тӱжем утла самырык еҥ молан тудым куанен почын? Нине да моло йодышым таче пырля лончылена.

«Пушкин карт» – 14-22 ияш ӱдыр-рвезе-шамычлан лӱмын келыштарыме банк карт. Кугыжаныш кажне ийын вич тӱжем теҥгем ойыра. Ты пайдале программе 2025 ий 1 январь гыч «Семья» национальный проектын ужашыжлан шотлалтеш.

Оксам кевытыште кочкышым да моло тӱрлӧ арверым налаш кучылташ ок лий. «Пушкин карт» театрыш, тоштерыш, ончерыш, концертыш билетым налаш йӧным ышта. Тышеч кок тӱжем теҥгеж дене кинотеатрыште кином ончаш лиеш. Самырык еҥ-влак «Пушкин карт» дене кинотеатрыш кошташ эн чот йӧратат.

Марий Эл Республикысе статистике почеш, 2026 ийыште январь гыч июль марте 38458 билетым 17,4 миллион теҥгелан налынат.

Ты программым моктен, юнкорна-влак редакцийыш чӱчкыдын возкалат. Теве Волжск оласе 9-ше номеран школышто тунемше София Тимофеева **(снимкыште)** картын шуко йӧным почмыж нерген кумылын каласкалыш:

– «Пушкин картым» кокымшо ий кучылтам. Тудым «Госуслуги Культура» платформо гоч моткоч писын почынам. Нимогай нелылыкым шижын омыл. Иктаж-кушко кайыме шуэш гын, ача-ава деч оксам йодаш ок кӱл. Тидыже моткоч йӧнан. Тоштерысе ончерышкат, галерейышкат, тӱвыра полатыш театр коллектив толмеке, билетым шке налын кертам. Ача-аван тӱрлӧ кырча-марчалан пуымо оксаштым билетлан кучылтмо ок шу. Садлан кугыжанышлан кугу таум ойлем. «Пушкин картлан» кӧра тӱвыра тӧнежлаш кошташ тӱҥалынам манын ом керт. Но тоштерыште оҥай ончер почылтеш але жапым оҥайын эртарыме шуэш гын, миен толам. Чонлан келшыше спектакльышкат каяш тыршем. Кинотеатрышкат ятыр гана коштынам. Екатеринбург олашке конкурсыш мийыме годымат верысе тоштерыш ты карт дене билетым налын пуренна. Йолташем-шамычат «Пушкин карт» дене куанен, моштен пайдаланат.

Самырык еҥ-влак, картым эше почын огыдал гын, тыгай йӧным кучылташ темлем.

Христина АЛЕКСАНДРОВА.
Фотом еш архив гыч налме.

• Цифр •

Август мучашысе данный почеш, Марий Элыште ты программе дене пашам ыштат:

24 *тӱвыра пӧрт,*
20 *тоштер,*
19 *книгагудо,*
10 *кинотеатр,*
6 *театр,*
туныктымо тӧнеж-шамыч, концерт площадке-влак.

Товатмутым пуэныт

«Орлята России» йоча толкыныш ушнышо ӱдыр-рвезе-влак элнан ончыкылык ӱшанже улыт. Шукерте огыл Йошкар-Оласе 32-шо номеран «Калинка» йочасадысе «Ёлочка» ден «Черёмушка» группылаш коштшо-шамычым **(снимкыште)** «Орлята-дошколята России» радамыш пуртеныт. Тургыжланаш таратыше ты кечын нуно оҥышкышт галстукым пижыктеныт. Шочмо элын патриотшо лияш да ваш аклен, пагален илаш сӧреныт. Йочасад вуйлатыше Юлия Геннадьевна Еременко чылаштым саламлен да сеҥымашым тыланен. Пайрем весела модмаш дене мучашлалтын.

Надя ГОДУНОВА.
Фотом йочасадын архивше гыч налме.

У тӱвыра пӧрт

Шукерте огыл Кадрек ялыште у тӱвыра пӧртым – шуко функциян рӱдерым – пайремлын почыныт. Тиде кечын калык лыҥ погынен, изижге-кугужге моткоч йывыртеныт. Вуйлатыше-шамыч мемнан деке толыныт. Тӱвыра пӧртыш йошкар тасмам пӱчкын пуренып. Тушто волгыдо да ласка. Пӧлем-шамыч йоҥгыдо да кызытсе саманлан келыштарыме улыт. Погынышо калыкым самырык артист-влак мастарлыкышт дене куандареныт. Концерт ончышо-влаклан пеш келшен. Тиддеч вара чылаштым шокшо чай да шере кочкыш дене сийленыт. У тӱвыра пӧртыштӧ келшымаш да икте-весым умылымаш шижалтыныт.

Ынде шуко функциян тиде рӱдер районышто илыше-влакын йӧратыме вашлиймаш верышт лиеш.

Анна ВАЛАБУГИНА.
Татарстан, Агрыз, Кадрек.

Москошто – марий шӱлыш

Моско ола. Шоналташ гына, могай тудо кугу! Мыняр тӱрлӧ калык ила, шотлен от пытаре. Нунын коклаште – поян тӱвыран, ойыртемалтше йӱлан марий калык. Марий-влак кугу олаштат эртыме корныштым огыт мондо. Эсогыл самырык еш-влак икшывыштлан марий лӱмым пуат. Малтаковмыт еш (снимкыште) нерген лач тыге ойлаш лиеш.

Суртоза Павел Николаевич Медведево район Цибикнур селаш шочын, пелашыже Юлия Александровна – Виче кундем Пыжанью район Кугу Кетек ялеш. Коктынат марий еш гыч улыт. Москошко паша верлан кӧра кандаш ий ончыч илаш кусненыт. Ача Йотэлысе паша министерствыште дипломатлан пашам ышта, ава – Элгӧргӧ паша шотышто министерствыште полицейскийлан.

Марий лӱман улыт

Нуно кум икшывылан ош тӱням пӧлекленыт: Элика, Айвика, Малика. Чыланат марий лӱман улыт! Марий лӱмым пуаш мо таратен?

– Тидын нерген мыят, пелашемат эше вашлийме деч ончычак шоненна. Мый изиэм годым марий йомакым лудмо годым марий лӱмвлакым возен луктынам. Кызытат аралем. Элика ныжылге, рушла каласаш гын, «женственная» манмым ончыкта, Айвика – тылзе гай мотор, Малика – кугыжан вате. Школышто шуко тӱрлӧ калыкын икшывыже-влак тунемыт, нунынат лӱмышт ойыртемалтеш, садлан лӱм шотышто лапкаҥдымаш йӧршын уке. Чыланат келшен илат. Ӱдырна-влак сылне лӱмышт дене моткоч кугешнат, – ойла Юлия Александровна.

Элика Москосо 1288-ше номеран школышто 7-ше классыште тунемеш. Бокс дене пеҥгыде кылым куча, спортшколышто шуаралтеш. Шагал огыл грамот, кубок ден медальже улыт. Яра жапыште кидпашам ышта: бисер гыч тӱрлӧ арверым ямдыла, урга, пидеш. Моткоч поро, чыла шотышто тургыжлана, но кумылжо писын вашталт кертеш.

Айвика кокымшо классыште шинчымашым пога. Акаж семынак спортлан шӱман, художественный гимнастикыш коштеш. Моткоч кӧргӧ виян: мом шонен пышта, садак ышта, кӱкшытыш шуэш. Спортышто лач тыгай койыш-шоктыш кӱлешан. Садлан сеҥымаш дене кызытак куандара. Изи падырашышт, Малика, йочасадыш веле коштеш гынат, тхэквондо дене кылым куча. Акаже-влак деч шукылан тунемеш.

Паша деч огыт лӱд

Малтаковмыт ешыште йӧратымаш, пагалымаш кумыл озалана. Арам огыл ӱдыр-влак икте-весыштлан ӱшанле эҥертыш улыт. Ача-аваштлан сурт сомылкам ышташ полшат. Южгунам, эрдене ондакрак кынелын, тамле кочкышым ямдылат. Когыльым, мелнам кӱэштын, шылым кӱктен, салатым ыштен кертыт. Урокым шке ыштат, полышым огыт вучо. Кеч-могай пашамат умылен, мутым кучен шуктат.

Малтаковмыт паша деч огыт лӱд. Моско деч тораште огыл ялыште пӧртым налыныт. Тушто тӱрлӧ пакчасаскам ончен куштат. Йоча-шамычат моткоч полшат. Капкылым кандараш мончам чоҥеныт.

– Ӱдырна-шамычлан ялыште пеш келша: яндар юж, эрык, лишыл еҥ-влак. Оласе уремыште тыге чон канен садак огыт кошт. Кеҥеж канникул годым кок тылзе коча-ковашт дене жапым веселан эртареныт. Пашалан, яра жап чӱдӧ улмылан кӧра пырля торашке канаш каяш йӧн лийын огыл. Моско олаште але лишыл кундемыште киношко коштына, коньки, ролик дене мунчалтена. Ӱмаште коктын Кавказыш миенна ыле. Ынде икшыве-шамычланат сӧрал кундемым онычыктынена. Эше Санкт-Петербург олаш каяш шонымаш уло. Кундемна мотор, ончен кошташ жап веле лийже, – ойлат вате-марий.

Калыкын вийжым шижыт

Кугу олаште, рушла кутырышо еҥ коклаште изинек илет гын, марла мутланаш, мутат уке, йӧсӧ. Садлан Элика, Айвика, Малика огыт кутыро, но ятыр марий шомакым палат. А кузе марий мурым колышташ йӧратат! Москошто илыше марий-влак дене кылым икмыняр жап кученыт, мероприятийлашке коштыныт. Авашт марий тувырымат келыштарен. Но занятийышт, тренировкышт шуко улмылан кӧра огыт шукто.

– Ӱдырна-влак шуко марий пайрем нерген палат. Ялыш толына гын, эре еш дене пайремлена, кӱсотыш коштына. Тыгодым калыкнан вийже утыр шижалтеш, марий улмына дене эше чотрак кугешнена, – ойла ава.

Христина АЛЕКСАНДРОВА.
Фотом еш архив гыч налме.

Имне – айдемын шулдыржо

Ты калыкмут дене Оршанке школышто 7-ше «А» классыште тунемше Дарья Бадун **(снимкыште)** тӱрыснек келша. Тудо имне спортышто шукертсек шуаралтеш да сай лектышым ончыкта.

– 2021 ий мартыште йолташ ӱдырем Йошкар-Ола воктенысе ик имне спортшколыш пырля каяш ӱжын. Тушто имньым ончаш, кушкыжаш туныктеныт. Мыланем пеш келшен. Тиддеч вара имне спорт деке шӱмаҥынам. Кызыт арняште кок гана занятий эртаралтеш. Кажне тренировко куаным конда. Вольык дене вашкылым шижам. Тренерем – тале спортсмен Дарья Александровна Барцева, – ойла Дарья.

Имне спортышто лывырге капкылан, чытыше лийман. Шке вийлан веле огыл, пелен улшо ныл йолан йолташланат ӱшаныман. Лаштыкын геройжо ты спортын выездке йыжыҥыштыже шуаралтеш. Кыртмен тыршымыже сеҥымашке шуаш полша. 2024 да

2025 ийлаште Литти Милтон имне дене Марий Эл Республикын первенствыштыже да чемпионатыштыже чылаштым ончылтен да 9-12 ияш йоча-шамыч коклаште чемпион лийын, кубокым сулен налын. 2026 ийыште таҥасымаште Натса да Ксанта имне-влак дене «Йоча» да «Поним кушкыжшо 9-12 ияш йоча» таҥаслаште ныл шӧртньӧ медальым сеҥен налын. Дарьям Марий Элын командышкыже резерв спискышке пуртеныт.

Пытартыш жапыште ӱдыр у сынан дисциплиныште – конкурышто – шуаралтеш. Ойырымо жапыште, тӱрлӧ чаракым сеҥен, имньым кушкыжын кудалыштман.

– Спортын ты йыжыҥыштыже Деми Мур имне дене вашкылым ышташ тунемына. Тыште ончыч-со гай кудалышташ ок лий, имньым йӧршын вес семын вӱдыман. Тудыжо южгунам лӱдеш але йодмым ок шукто. Тыгай годым нелылык лектеш. Таҥасымашке але икмыняр гана веле ушненна гынат, сеҥымашна ушо. Ончыкыжымат тыршаш тӱҥалына. Тунемаш кумылан улам. Виче да Моско кундемла гыч кугу кӱкшытыш шушо тренер ден судья-влакын мастер-класслашкышт ушненам, нунын ой-каҥашыштым тӱткын колыштынам да шуко ум пален налынам, – палдара самырык спортсмен.

Дарья икмыняр ий почела кеҥеж каныш годым спортшколышко имньым онча ш полшаш коштеш. 8 шагат эр гыч 6 шагат кас марте жапым вӱташте эртара. Вольык-влакым пӱртӱс лоҥгашке луктеш, пукша, мушкеш, имне кӱчым эрыкта, ӧртньӧрым чикташ да кудашаш полша да ятыр вес сомылым шукта. Школ деч вара ветеринарлан тунемаш пураш шона. Биологийым туныктышо Ирина Аркадьевна Максимова ты предметым келгынрак шымлаш полша.

Дарья Бадун:

– Имньым моткоч йӧратем. Тудым кушкыжын, ончыко чымалтме годым шкемым шулдыран улмемла шижам, пуйто мардеж дене таҥасен чоҥештем. Ончыкылык илышем ты вольык дене кылдынем: эмлынем, спортышто умбакыже вияҥнем. Ешлан, тренерлан мастарлыкемлан ӱшанымыштлан, полшен шогымыштлан, таҥасымашлашке ушнаш, тидлан лӱмын вургемым налаш йӧным ыштымыштлан тауштем.

Оля МАЙКОВА.
Фото-влакым еш архив гыч налме.

• Сеҥымаш •

🏆 Татарстан Республик Ильичевский посёлкышто йолын коштмо дистанцийыште спорт туризм дене Россиян первенствыже эртаралтын. Тушко 35 регион гыч 14-15 ияш да 16-21 ияш 500 утла спортсмен погынен. Марий Элын кок тӱрлӧ ийготан сборный командыжат сеҥыше радамыш лектын.

🏆 Россиысе тунемше-влакын XIII кеҥежымсе спартакиадыштышт Марий Эл гыч Артём Баженов айкидо дене таҥасымаште кумшо верым сеҥен налын. Тренерже – Оксана Леонидовна Мунтян.

• Увер •

27 сентябрьыште Россий мучко «Нацийын кроссшо-2026» эртаралтеш. Тудо Калык-влакын икоян улмо идалыклан пӧлеклалтеш. Йошкар-Олаште старт «Марий Эл» ий полат воктене пуалтеш. Кумылан-влак йодмашым 24 сентябрь марте «Госуслуги» портал гоч пуэн кертыт.

Солык – еш аралтыш

«Рушник шондыкышто аралалтше мотор тӱран солык веле огыл, тудо тукым гыч тукымыш кусныш поянлык», – манеш Н.Д.Хорошаев лӱмеш Медведево гимназийыште тунемше Тимур Мусин **(снимкыште)**. Рвезе, Лида коваж дене лиймекыже, тыгай солыкым верештын да ожно тудым молан кучылтмым шымлаш кумылаҥын. Аваже, коваж деч ятыр йодыштын, республикысе тоштерлашке кошты, «Марий Эл Республикын шарнымаш книгаже» савыктышым лаштыклен, ятыр уверым интернетыште кычалын. «Рушник моего прадеда» шымлыме пашам возен. Тӱҥалтыш класслам туныктышо М.А.Кудрявцева полшен.

Тӱр сылнештара, вийым ешара

Илыш пӧрдемыште айдемылан солык эре кӱлын: сурткӧргым сӧрастараш, калык йӱлам шукташ, пайремым эртараш, тыглай кечын кучылташ. Кидмастар-влак тудым, аралтыш лийже манын, поро шонымаш дене тӱрленыт. Ош куэмлан ю вийым тӱр пуэн.

– Ончыч вашкӱзӧ лийын огыл, садлан кӱлеш годым куэмым кушкедыныт. Акрет славян йылмыште «руш» мут шалаташ, кушкедаш манмым ончыктен. Тышечын рушник («рушить») лектын. Руш-влак тӱрлаш йошкар ден шем тӱсым кучылтыныт. Йошкарге илыш вийым, кечым, моторлыкым ончыкта, шеме – ӱян мландым, поянлыкым. Тыге гынат кажне солыкым шем шӱртӧ дене сӧрастараш лийын огыл. Мутлан, тынеш пуртымо годым азам йошкар тӱран рушник дене гына леведыныт. Шым корнышто шым тамгам тӱрленыт. Ты числа тӱвыраште посна верым айла. Шукыж годым солык 32-36 сантиметр лопкытан лийын. Лопкытым шымытлан шукемдет гын, кужытым пален налаш лиеш улмаш. Ты ойым тергаш манын, кочамын рушникшым висенна. Тудо 32 сантиметр лопкытан да 2 метрат 24 сантиметр кужытан лектын, – ойла Тимур Мусин.

Кугезе уныка кугешна

Самырык шымлызе ешыште аралалтше солыкым перега. Тудын озаже Василий Анисимович Остроумов дене кугешна.

– Кугезе кочам 1917 ий 16 декабрьыште Медведево район Нуръялеш шочын. Кугу Ачамланде сарын участникше. «За оборону Москвы», «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.», «За победу над Японией» медаль-влак да II степенян Отечественный война орден дене палемдалтын. Сар деч вара мӧҥгӧ пӧртылын. Чапаев лӱмеш колхозышто пашам ыштен. Бригадир, ревизор, плотник, мӱкшым ончышо лийын. Арулыкым, чаткалыкым аклен. Ешым чумырен, ныл икшывыже, шым уныкаже лийыныт. 87 ий марте илен, – палдарыш рвезе.

Перегаш тӱҥалеш

Солыкышто шӱлыкан ойлончым тӱрлымӧ: «Скоро скоро я уеду сюда больше не приеду прощай мой гус» **(снимкыште)**. Еш историйым шымлыде, ты ойым умылаш ок лий. Садлан Тимур коваже Лидия Васильевна Кудрявцева дене кутырен.

– Кугезе кочамын ачаже Икымше тӱнямбал сарыште вуйым пыштен. Икмыняр жап гыч Настя пелашыже вес ялысе ешыш илаш куснен. Василий эргыже кочаж дене кодын. Ава кайымыж деч ончыч ты солыкым эргыжлан кучыктен коден. Шотлымына почеш, тиде 1922-1923 ийлаште лийын. Кугезе кочам рушникым кучылташ, иктаж вере сакаш пуэн огыл, шондыкышто аралеш. Мыят перегаш тӱҥалам, – иктешлыш Тимур.

Шымлымаш паша

Школышто тунемше-шамычын ешыштышт тукым гыч тукымыш кусныш арвер ул мо? Тиде йодышым рашемдаш манын, Тимур 54 тунемше коклаште йодыштмашым эртарен.

– 23 ӱдыр-рвезе изи шондыкым, ший-шӧртньым, коча-коваштын медаль ден орден-шамычыштым, имне таганым, фотографийым да вургемым арала. 42 тунемше тыгай йӱла калыкын эртыкшым шымлаш тарата да шке тукымым шарнаш полша манын вашештен. Кок йоча реликвийым еш аралтышлан шотла, – вашештыш Тимур.

Тимур Мусин шымлыме пашаж дене республикысе ятыр конференцийыште сеҥыше радамыш лектын.

• Палаш оҥай •

- Тынеш пурташ келшыше ош солыкым кресава лийшаш тӱрлен.
- Корныш тарваныше еҥлан шочмо суртыш вашке пӧртылаш тыланымаш дене изирак рушникым кучыктеныт.
- Кугечылан пӧлеклалтше солыкеш ХВ буква-шамычым, муно сӱретым вераҥденыт.
- Сӱан йӱлалан келшыше ятыр рушник лийын. Нуным пайрем деч вара шондыкышто араленыт. Тиде еш пиалым перега манын ӱшаненыт.
- Оръеҥ марлан лекмыж годым пелашыжын суртышкыжо шке тӱрлымӧ солык-шамычым кондышаш улмаш. Солык шуко да мотор гын, ӱдыр поян еш гыч.
- Рукотейник але утирник – кажне кечын кучылтмо солыкым тыге манынт. Тушто тӱр шагал лийын.
- Кызыт рушникым шерге унам кинде-шинчал дене вашлийме годым кучылтыт.

Оля МАЙКОВА.
Фото-влакым еш архив гыч налме.

Изиракым туныктыман

Иза-акана, кугурак йолташна-влак «Орлята России» программе почеш икмыняр ий пашам ыштат. Нуно волонтёр улыт, тӱрлӧ акцийыш ушнат, пӱртӱсым шымлат да ятыр вес сомылым шуктат. Ойыртемалтше чиемышт, значокышт торашке волгалтыт да «Орлята России» толкынын еҥже улмым кугешнен палдарат. Ынде мыйынат тыгай галстукем уло. Шукерте огыл йочасадыш коштшо кугурак ӱдыр-рвезе-влакым «Орлята-дошколята» радамыш пуртеныт **(снимкыште)**. Мый тидлан пеш йывыртенам. Шке примерем гоч изирак-влакым Шочмо элым йӧраташ, спорт дене кылым кучаш, пӱртӱсым аклаш кумылаҥдаш тӱҥалам. А Шинчымаш кечын ме нунылан пайремым эртаренна. Почеламутым лудынна, рӱж куштенна.

Ева СЕРОВА.
Звенигово, Кожласола, «Теремок» йочасад. Фотом йочасадын архивше гыч налме.

Историйым шергалына

11 сентябрь – Российыште Воин чап кече.

Руш-турко сар годым (1787-1791) **1790 ийыште** ты кечын Фёдор Фёдорович Ушаковын вуйлатыме руш эскадр Тендра мыс воктене турко эскадрым кырен шалатен.

Акростих

Шыже пӱртӱс

Шӧртньӧ шыже толын шуо,
Ынде школыш коштына.
Жал, кеҥежым поктен от шу,
Ешартыш вийым погена.

Пӱртӱс шыжым моторештын,
Ӱдыр гай койышлана.
Ревым луктына, пареҥгым,
Тӱрлӧ лышташан садна.
Ӱпшалтеш мардежын, йӱрын,
Сылне шыжын ямле йӱкышт.

8-ше классыште тунемше-влак.
Волжский, Сотнур.

Шинчымаш шергакан

Кум тылзе каныме деч вара уэш парт коклашке шична. Шинчымаш кечым туныктышо-шамычат вученыт. Ынде школышто уэш йоча йӱк йоҥгалтеш.

Коркатово лицейыште Шинчымаш кечым оҥайын палемдышна. Мый кудымшо классышке коштам. Классыштына вашталтыш лийын огыл. Мынярын визымше классым тунем пытарышна, тунарынак уэш парт коклашке шична. Ме палена: шинчымашым кӱлынак погыман, тыршыман, ӧрканыман огыл. Тиде мемнан тӱҥ пашана.

Виктория ИВАНОВА.
Морко, Коркатово.

Изи озавате

Ужар мелна

Кавуным кучылтын, тӱрлӧ сийым ышташ лиеш. Мелнам кӱэшташ темлена.

Кӱлыт: *ик изирак кавун, 200 грамм ложаш, 2 муно, чывыштыш шинчал, нӧшмӱй.*

Пакчасаскам мушса да блендер полшымо дене тыгыдемдыза. Муным, шинчалым, ложашым ешарыза, сайын варыза. Вартыш ӱмбал гайрак нугыдо лийшаш. Мелна семын салмаш кӱэштса.

Рекламе.

0+
Ямде лий

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскерыме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404, 2023 ий 22 сентябрьыште пуымо.

Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.
Директор – Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тӱҥ редактор– Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.
Тираж 1500 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикысе Тӱвыра, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ, 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20-шо пӧрт.
Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме.
Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Печатыш пуымо жап – 14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын шонымашышт тӱрлӧ лийын кертыт. Серыш-влак мӧҥгеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

vk.com/yamde_lii
t.me/yamdelii
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

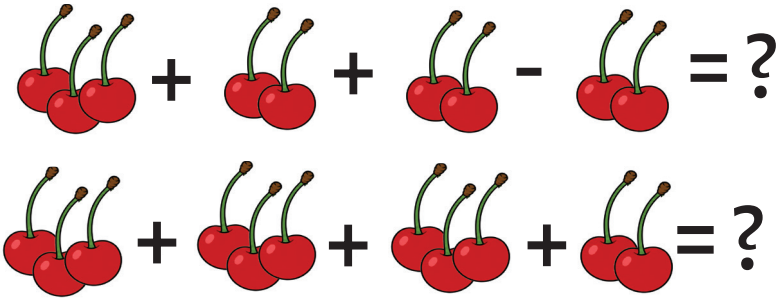
«Сад-пакча ден чодыран сийже»

У конкурс

Павел МИХЕЕВ ден Ульяна ВАСНЕЦОВА.
Паранька, Матародо.

А ну-ка, шотлыза!

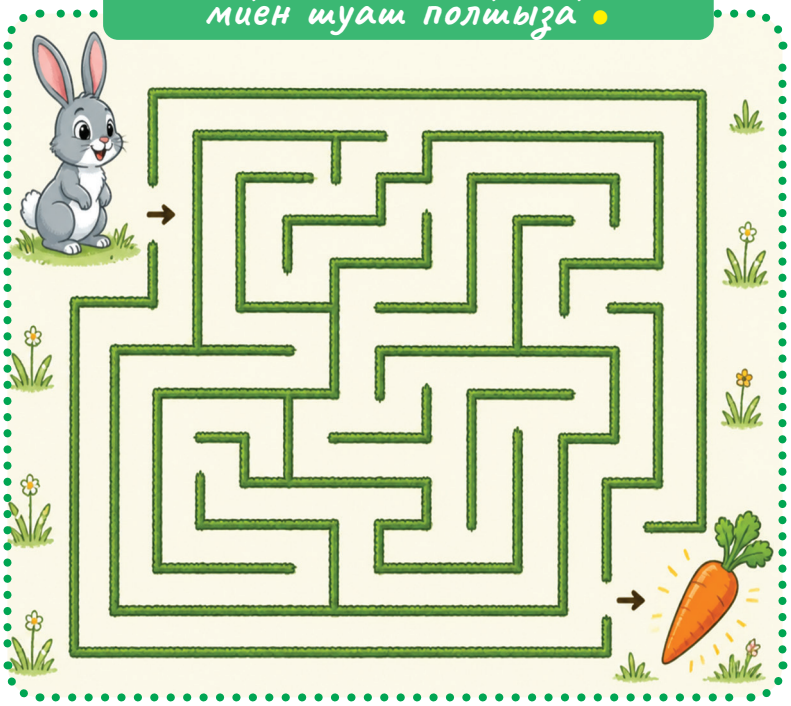
Сӱретым чиялтыза

Келтыше ӱмылым муза

Мераҥлан кешыр марте миен шуаш полшыза

Ик шырпым верже дене ваштальтен, чын вашмутым ыштыза

